

Niet te lang stilstaan

"Milieu, energie, voeding, en medische verzorging zijn hoofduitdagingen van de 21ste eeuw. Nanotechnologie kan daar een grote rol in spelen."

"Zoals bij alle nieuwe dingen moeten beslissingen genomen worden voordat er keiharde data zijn. En dat moet dan vaak ook nog direct op Europees niveau. Je moet een pad kiezen, simpelweg op basis van je ervaring tot nu toe. Het is niet zinvol te lang stil te blijven staan."

Als professor Experimentele Fysica onderzoekt Sylvia Speller materialen op nanoniveau. Ze coördineert (inter-) nationale programma's op dit gebied en is ook directeur van het NanoLab Nijmegen. Sylvia Speller maakt deel uit van de Commissie Maatschappelijke Dialoog Nanotechnologie.

Zelf nadenken onnodig?

"Van een maatschappelijk debat over nanotechnologie verwacht ik weinig. Je kunt niet discussiëren over iets waarvan je geen verstand hebt. Dus leg eerst maar eens objectief uit aan burgers wat nanotechnologie is."

"Het grote probleem van nanotechnologie en -materialen is dat we er zo weinig van af weten. Niemand kent de effecten op mens en milieu. Ik heb fabrikanten en supermarkten benaderd met de vraag welke producten nanodeeltjes bevatten en waarom dat niet op de verpakking staat. Meestal krijg ik een standaard antwoord: de regering staat het gebruik van nanodeeltjes en nanotechnologie toe. Met andere woorden: Den Haag zal het wel weten. Zelf nadenken is klaarblijkelijk niet nodig."

Miep Bos is woordvoester van het Europese Consumentenplatform De Gentechnvrije en Nanotechnvrije Burgers. Ze startte vorig jaar de site www.nanotechvrij.nl. Haar doel: een tijdelijk moratorium (verbod) op producten die zijn gemaakt met behulp van nanotechnologie en -materialen.

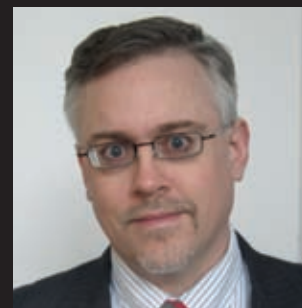

Uitdagingen voor het recht

"Soms zal aanpassing van de wet noodzakelijk zijn om het doel van ervan te kunnen zekerstellen – zoals veiligheid voor mens en milieu en het beleggen van verantwoordelijkheden."

"Nanotechnologie daagt een aantal klassieke uitgangspunten in het recht uit. De wetgevingsoperatie voor registratie en toelating van chemische stoffen houdt bijvoorbeeld onvoldoende rekening met het formaat en de reactiviteit van nanodeeltjes. Het is daarom raadzaam om alle bestaande wettelijke regelingen die uitgaan van bepaalde stoffen en hun chemische of fysische samenstelling of eigenschappen, zorgvuldig op de dilemma's rondom nanotechnologie door te lichten."

Corien Prins is raadslid de WRR. Als hoogleraar Recht en Informatisering aan de Universiteit van Tilburg houdt zij zich onder meer bezig met reguleringsvraagstukken en nanotechnologie. Sinds kort is ze lid van het bestuur van het Rathenau Instituut.

Nanotech wordt 'gewoon' technologie

"Nanotechnologie brengt geen nieuwe ethische en politieke uitdagingen met zich mee en vraagt niet om heroverweging van de bestaande regelgeving voor industriële en medische innovatie."

"Het vakgebied dat we nu nog 'nanotechnologie' noemen, zal samensmelten met de chemie en synthetische biologie (*vakgebied dat zich bezighoudt met celontwerp, red.*), dus waarschijnlijk praten we in de toekomst niet meer over 'nanotechnologie', maar gewoon over 'technologie'."

James Hughes is directeur van het Amerikaanse *Institute for Ethics and Emerging Technologies* (IEET). Hij geeft les als bio-eticus en socioloog aan het Trinity College in Hartford Connecticut.